

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: A munka világa (struktúrák, változások)

A tantárgy kódja: BTSZA6010 BA

A szak megnevezése (N/L): Szociológia BA

Az oktató neve: Dr. Mohácsi Márta

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása

A munka világa tantárgy tematikája igyekszik a struktúrákkal és a változásokkal megismertetni a hallgatót. A félév során a hallgató megismeri a munkaerőpiac makro- és mikro ökonómiáját, az emberi tőke elméleteit, az oktatás és munkaerőpiac illeszkedését Magyarországon. A tematika aktuális kérdéseket is tárgyal és bemutat, így a hallgató megismerheti az ovid társadalmi és gazdasági hatásait hazánkban. A félév során a hallgató aktuális munkaerőpiaci jelenségekkel találkozhat és annak hatásait is elsajátíthatja.

A tantárgy minimum követelményei

A témakör alapvető szakirodalmának ismerete.

A félév tematikája (kb.10 témakörre lebontva)

1. Munkagazdaságtan alapjai
2. Az emberi tőke elmélete
3. Az oktatás és munkaerőpiac illeszkedése Magyarországon
4. A felsőoktatási továbbtanulás, a tanulás melletti fizetett és önkéntes munka mint humántőke befektetés
5. A Covid társadalmi hatásai Magyarországon
6. A Covid gazdasági hatásai Magyarországon
7. Jóléti állammal kapcsolatos vélemények Magyarországon és az Európai Unióban
8. Egészségi állapot és munkaerő-piaci helyzet Magyarországon és az Európai Unióban
9. Elvándorlás, visszavándorlás, bevándorlás. Jelenségek és munkaerőpiaci hatásaik.
10. A magyar szociális szolgáltatások főbb jellemzői (1993–2018)

Vizgára bocsátás feltételei

Az aláírás megszerzése. A aláírás megszerzéséhez egy szemináriumi dolgozatot kell készíteni, melynek témája „A munka világa (struktúrák és változások) a Covid idején hallgatói szemmel”. A dolgozattal kapcsolatos követelmények: az arculatterv alapján, 16–20 oldal terjedelemben, Times New Roman betűtípus, 1,5 sortáv, 12-es betűméret.

Értékelés (félévközi ellenőrzések formája, év végi értékelés módja)

A vizsgaidőszakban szóbeli kollokvium a félév tematikája és a szakirodalom alapján.

Megjegyzés (feltételezett tudásanyag, előképzettségi szint) -

Kötelező irodalom

Fényes Hajnalka – Mohácsi Márta (2019): Munkaerőpiac és Emberi tőke. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen

Társadalmi Riport 2020 (Szerk.: Kolosi Tamás – Szelényi Iván – Tóth István György), (2020) TÁRKI, Társadalomkutatási Intézet, Budapest

Társadalmi Riport 2018 (Szerk.: Kolosi Tamás – Tóth István György) (2018) TÁRKI, Társadalomkutatási Intézet, Budapest

Az e-learning felületen megtalálható anyagok.

Ajánlott irodalom

Kőmíves Zsolt Sándor (szerk.) – Szabó Katalin (szerk.) – Szabó-Szentgróti Gábor (szerk.) – Poór József (szerk.) (2021): Koronavírus-válság kihívások és HR-válaszok – hazai és nemzetközi tapasztalatok 2020. Wolters Kluwer Hungary Kft. Budapest

Venczel-Szakó Tímea – Balogh Gábor – Borgulya Istvánné (2021): Távmunka, home office: Hogyan érinti a távolról dolgozás a szervezet intern kommunikációját? In: Vezetéstudomány, 2021. évfolyam, 2. szám, pp. 73–86.

Sebők Marianna (Szerk.) (2018): A munka világa a 21. század elején. Saxum Kiadó, Budapest

www.munka.hu

(1.) Tantárgy neve: BTSZA 602 BA Társadalompolitika II (Foglalkoztatáspolitikai)	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező, szeminárium	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: heti 2 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak):	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok <ul style="list-style-type: none"> - zárthelyi dolgozat 2 alkalommal, - prezentáció a megadott témából - a megadott téma összefoglaló elemzése a kiadott template alapján 	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6. félév	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy központi témája a munka világában a XX. század második fele óta bekövetkező változások vizsgálata, a hazai és nemzetközi munkaerő-piaci folyamatok elemzése, napjaink munkaerőpiaci változásainak és azok társadalmi és gazdasági hatásainak feltárása..	
The central topic of the subject is the world of work of the XXI century: the changes that have taken place since the second half of the century, the comparison of domestic and international labour market processes, the changes in the labour market and the social and economic effects of the changes today.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Az érintett témakörök és a vonatkozó ajánlott irodalom: 1. A munka társadalmi szerepváltozása A.) „Ember, vagy gép?” A technikai modernizáció hatása a munka világának átalakulására B.) Munkanélküliség, vagy munkaerőhiány? (sajtóelemzés) <i>Rácz András (2014): A második gépkorszak</i> http://konyvkuultura.kello.hu/kritika/2014/08/a-masodik-gepkorszak 2. A munkaparadigma átalakulása A) A globalizáció hatása a munkaerőpiac átalakulására (területi, szerkezeti, értékrendbeli változások) B.) A társadalmi alapjövedelem és más alternatív paradigmák szerepe a XXI. században <i>Gébert Judit–Tózsér János (2013): Ami jár, az jár, Érvék a feltétel nélküli alapjövedelem mellett</i> http://magyarnarancs.hu/publicisztika/ami-jar-az-jar-87185 A feltétel nélküli alapjövedelem <i>Parlament info jegyzet</i> http://www.parlament.hu/documents/10181/1202209/Infojegyzet_2017_52_feltetel_nelkuli_alapjovedelem.pdf/6b48f77f-13c7-4642-96ad-dc41154d8535 3. A teljes foglalkoztatás elmélete, mint a jóléti társadalmak alapja. A.) A teljes foglalkoztatás dilemmája: kényszer vagy lehetőség? B.) A szociális beruházás stratégiája és a teljes foglalkoztatás <i>Csoba Judit (2017) : Gondoskodó állam, aktiváló állam, befektető állam</i> <i>socio.hu 2017/1.</i> http://real-j.mtak.hu/8994/1/23szam.pdf 4. A munka kettős karaktere: welfare – workfare modellek A.) A „workfare” modell kialakulása és elterjedése a XX. században B.) A teljes foglalkoztatás skandináv útja <i>Pogátsa Zoltán (2017). Az Északi modell relevanciája Magyarországon</i> <i>Új Egyenlőség 2017.03.14.</i> http://ujegyenloseg.hu/az-eszaki-modell-relevanciaja-magyarorszagon/	

Great Depression Rap

<https://youtu.be/fFu7us6bNSQ>

5. A „képesség” vagy „hajlandóság”: a dologtalan osztály integrációja a munka világába

A.) „Szép új munka világa” (U. Beck, R. Sennet) Non-kognitív készségek és képességek versus szaktudás?
Mi kell a jó munkához manapság?

B.) „Akarnak-e dolgozni a munkanélküliek?”

Morális válság és a megváltozott munkapiac.

Csoba Judit (2009): „Akarnak-e dolgozni a munkanélküliek?”

Esély 2009/5. 3- 17. old.

http://www.esely.org/kiadvanyok/2009_5/01csoba.pdf

6. A munkaöszönzők és a munkaérték változása a posztmodern társadalomban

A.) Csak a pénz számít? Munkaértékek és munkaöszönzők változása az „Y” és a „Z” generációban

B.) A munka mint érték, vagy inkább a szabadidő? .. A szabadidő paradigma a szociológiában

Hajdu Gábor – Sik Endre

A munkával kapcsolatos értékek a világban (1990–2014) és a mai Magyarországon

<http://www.tarki.hu/hu/publications/SR/2016/19hajdu.pdf>

7. A NEET generáció

A.) Vesztesek, vagy nyertesek? A fiatalok munkaerőpiaci helyzete

B.) A korai iskolaelhagyás és a munkaerőpiac összefüggései

Fehérvári Anikó (2015): *A lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás trendjei*

Neveléstudomány 2015/3. 31-47. old.

http://nevelestudomany.elte.hu/downloads/2015/nevelestudomany_2015_3_31-47.pdf

8. Munkapiac a „Rizikó társadalmakban” és a prekaritás megjelenése.

A.) Munkapiaci kockázatok a „Rizikó társadalmakban”

B.) Prekaritás = a XXI. század normája?

Voswinkel, S.–Kocya, H.: „A munka határainak leomlása. Az elszemélytelenedéstől a folyamatos önmenedzselésig. Replika, 59 (2007 november).

9. Alternatív munkapiacok, a második munkapiac és az informális gazdaság

A.) Feketén? Fehéren? Az árnyékgazdaság szerep, jelentősége napjaink munkapiacán

B.) „Modernkori nomádok?” Az informális gazdaság és a háztartásgazdaság szerepe napjainkban

Polányi Károly: *Az archaikus társadalom és gazdasági szemlélet (A gazdaság helye a társadalomban)* Budapest, Gondolat Kiadó, Budapest 1976. 197-228. old.

10. A XXI. század új munkaszervezeti formái

A.) Plattformgazdaság, scharing economy, gig- economy

B.) Társadalmi vállalkozások a szociális integráció és a foglalkoztatás határán

Ajánlott irodalom:

Applebaum, H.: *A munka fogalma a nyugati gondolkodásban.* Café Babel, 2007. 56–57.

<http://www.cafebabel.hu/szamok/munka/applebaum>

Arendt, H.: *Vita activa.* Pieper, Zurich 1999

Atkinson, Anthony: *Munkaöszönzők* In Csaba Iván – Tóth István György (szerk) *A jóléti állam gazdaságtana* Osiris-Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1999

Barr, Nicholas (szerk.): *Munkaerőpiac és szociálpolitika Közép- és Kelet-Európában*

Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület Budapest, 1995, 51-53. old.

Borbély-Pecze Tibor Bors: *Aktív korúak mobilizálása* Esély 2008/4 53-77. old.

Castel, R. (1988): *A szociális kérdés alakváltozásai.* A Szociálpolitikai Értesítő Könyvtára Budapest, 349-417. old

Csoba Judit: *A tisztességes munka. A teljes foglalkoztatás: a 21. század esélye vagy utópiája?*

L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2010.

Dahrendorf, R.: *A modern társadalmi konfliktus.* Gondolat Kiadó, Budapest 1984.

Fazekas Károly – Scharle Ágota (Szerk.) (2012): Nyugdíj, segély, közmunka. A magyar foglalkoztatáspolitikai két évtizede, 1990-2010. Budapest Szakpolitikai Elemző Intézet – MTA KRTK Közgazdaságtudományi Intézet

Letölthető: <http://econ.core.hu/file/download/20evfoglpol/kotet.pdf>

Friedmann, G.: *A szabadidő és a munka kielégületlensége*. In: *A francia szociológia* Budapest, KJK. 1971

Galasi P.: *Munkanélküliek álláskeresői magatartása*. *Közgazdasági Szemle*, XLIII. évf., 1996. szeptember, 805-815. o.

Kézdi G.: *Az aktív foglalkoztatáspolitikai programok hatásvizsgálatának módszertani kérdései*. Budapesti Munkagazdaságtani Füzetek BWP. 2004/2, Budapest

Rimler Judit: *A munka jövője*. *Közgazdasági Szemle*, XLVI. Évf., 1999. szeptember

Straub, E.: *Munkátlanág csak az élet (Nemes téltenség)*. 2008 Lettre, 67.

Török Emőke: *Munka és társadalom A munka jelentésváltozásai a bér munkán innen és túl* L'Harmattan Kiadó- Károli Gáspár Református Egyetem Budapest 2014. 7-53; 77- 115. 175-181.

Török Emőke: *A banausziától a bér munkáig- változások a munka értelmezésében* Szociológiai Szemle 2009/4 43-67. old.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., **KKK 8. pont**) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

Ismeri és érti:

- a társadalmi egyenlőtlenségeket, megismeri az egyenlőtlenségek és a kirekesztés csökkentése érdekében felhasználható szociálpolitikai eszközöket a társadalmi integráció erősítését, a hátrányos helyzetűek integrációját és a társadalmi demokrácia megvalósulását célzó legfontosabb programokat,
- a szociális szolgáltatási rendszert, a közszféra, valamint a magánszféra – ezen belül civil-, egyházi, piaci szféra – rendszereit, átlátja a szociális szervezetek működését és abban a szociális szakemberek szerepeinek, tevékenységének formáit, a munkaerőpiaci integrációt segítő intézkedéseket és eszközöket, az Európai Unió országaira jellemző munkaerő-piaci folyamatokat

Képes:

- kritikus szemlélettel és reflektív módon megfogalmazni a társadalmi és szociális problémákat, a veszélyeztető tényezőket és a problémakezelés folyamatát,
- megkülönböztetni a vélekedéseket, sztereotípiákat, előítéleteket a bizonyítékokkal alátámasztott társadalmi tényektől, leírásoktól, elemzésektől,
- eligazodni a szociális terület mélyebb összefüggései, valamint a gyakorlat által felvetett konkrét társadalmi problémák és lehetséges megoldási módszerek, modellek között, és képes új szolgáltatások kialakításában közreműködni a megelőzés és a problémakezelés érdekében,
- eligazodni a hazai és nemzetközi intézmények, adatbázisok és rendszerek körében
- felismerni a szolgáltatásokat igénybe vevők autonómiáját tiszteletben tartó proaktív szemléletű, életminőséget szolgáló, javító, konstruktív problémakezelés, valamint a források és a kockázatok elemzésének szükségességét.

Attitűdje:

- Elkötelezett a társadalmi egyenlőség, a demokratikus értékek, a jogállamiság és az európai érték közösség mellett,
- nyitott a társadalmi változásokra, fogékony az előítéletek ellen küzdő szemléleti alapok adaptálására, következetesen elfogadja a társadalomtudományi gondolkodás sokszínűségét, és hitelesen képviseli szűkebb és tágabb környezetében ennek szemléleti alapjait.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Csoba Judit egyetemi tanár, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat)

TANTÁRGYLEÍRÁS

A tantárgy címe: Gazdaságszociológia

Kódja:

Félév: III. évf. 2. félév (szoc BA)

A tárgy típusa:

Óraszám/hét:

Kredit érték:

Oktató: Fényes Hajnalka

Intézet / Tanszék: Debreceni Egyetem Politikatudományi és Szociológiai Intézet,
Szociológia Tanszék

A tantárgy általános célja és specifikus célkitűzései:

A gazdaságszociológia tantárgy keretében a hallgatók megismerkedhetnek a gazdaságszociológia három főbb területével: 1. az átfogó gazdaságelméletekkel, 2. a racionális döntés és játékelmélet alapjaival, illetve 3. gazdasági témák szociológiai megközelítéseivel (vállalkozók, menedzserek és gazdasági elitkutatások)

Kötelező irodalom:

Szántó Z. - Lengyel Gy. szerk.: A gazdasági élet szociológiája Aula Bp. 1994 (továbbiakban GÉSZ) és Szántó Z. - Lengyel Gy. szerk.: Gazdasági rendszerek és intézmények szociológiája Aula Bp. 1997 (továbbiakban GRISZ) szöveggyűjteményei alapján a tematikában megadott tanulmányok, illetve egyéb cikkek.

A tantárgy részletes leírása:

1. ea.: A gazdaságszociológia definíciója, főbb területei, legújabb irányzatai, viszonya a szociológiához és a közgazdaságtanhoz (**Fényes Hajnalka előadás, ppt**)

- Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába könyv gazdaságszociológia fejezete
- Swedberg: A gazdaság szociológiai szemléletmódja (GRISZ)

2-3. ea.: Szociológiai gazdaságelméletek (**kiselőadások, ppt-k**)

- Weber: A közösségek gazdasági kapcsolatai: A gazdaság lényege. Nyitott és zárt gazdasági kapcsolatok (GÉSZ, neten fenn van) + racionalitástípusok (Gazdaság és társadalom I. 101-102.bescennelve fenn van az elearningen)
- Gerschenkron: A gazdasági elmaradottság történelmi távlatból (GÉSZ, bescennelve fenn van az elearningen)
- Polányi Károly: A gazdaság, mint intézményesített folyamat (GÉSZ, bescennelve fenn van az elearningen)
- Gary Becker: Az emberi viselkedés közgazdaságtani megközelítése (GRISZ, fenn van a neten)

4-5. ea.: Bevezetés a racionális döntés- és játékelméletbe (**Fényes Hajnalka ppt**)

- Bevezetés Csontos László előadásai és Elster könyv alapján
- Elster: A társadalom fogaskerekei Osiris 1995. 21-48. 95-116.
- Szociológia és racionális döntéselmélet In: Némedi Dénes (szerk.): Modern szociológiai paradigmák. Napvilág Kiadó, Budapest, 205-257. old.

6. ea: Racionális döntéelmélet alkalmazásai (kiselőadások, ppt-k)

- Janky Béla: A racionális döntések szociológiai elmélete és a mérés problémája Szelektív áttekintés Szociológiai Szemle 2000/1 139-155. old (fenn van a neten)
- Szántó Zoltán-Tóth István György: Dupla vagy semmi, avagy kockáztassuk-e a talált Pénzt? Szociológiai Szemle 1999/1 31-68. old. (fenn van a neten)

7. ea.: A kollektív cselekvés logikája (Fényes Hajnalka, ppt)

- Elster: A társadalom fogaskerekei Osiris 1995 128-139.old.
- Olson: A kollektív cselekvés logikája Osiris 1997 16-22, 28-42, 72-87 old.

8. ea.: Munka és üzemszociológia (kiselőadások, ppt-k)

- Kemény István- Solt Ottilia: Gazdasági vezetők in.: Kemény István :Szociológiai írások Szeged 1992 Replika könyvek (bescannelve fenn van az elearningen)
- A teljesítménytaktikázásról I és II. rész (Összeállította: Bertalan László) Szociológia 1978/4 és 1979/1 szám (Tájékoztató rovart) (mindkét rész bescannelve fenn van az elearningen)

9. ea. : Vállalkozók és menedzserek (kiselőadások, ppt-k)

- A vállalkozó c. kötet bevezetése (írta Lengyel Gy.) In: Lengyel Gy. szerk: A vállalkozó Szociológiai füzetek 28 1982 Művelődési minisztérium Marxista leninista főosztálya 5-14. old. (bescannelve fenn van az elearningen)
- Lengyel Gy. - Tóth I.J.: A vállalkozói hajlandóság terjedése Szociológiai Szemle 1993/1. 35-58. old. (fenn van a neten)
- Kuczi Tibor: A vállalkozók társadalmi tőkéi az átalakulásban Századvég Új Folyam 1996/nyár 29-51. old. (bescannelve fenn van az elearningen)

10. ea.: Gazdasági elitkutatások (kiselőadások, ppt-k)

- Kaelbe: Hosszú távú változások a gazdasági elit kiválogatódásában, Németország összehasonlítása az USA-val, Nagy-Britanniával és Franciaországgal az ipari forradalomtól napjainkig In.:Lengyel Gy. szerk: A vállalkozó Szociológiai füzetek 28 1982 Művelődési minisztérium Marxista leninista főosztálya 75-103. old. (bescannelve fenn van az elearningen)
- Szelényi I.-Szelényi Sz.: Az elitek cirkulációja, Kritika 1991/10 (bescannelve fenn van az elearningen)
- Szelényi I.-Szelényi Sz.: Elitcirkuláció vagy elitreprodukció Társadalmi Riport 1996 475-500. old.(fenn van a neten)

Értékelés: A témakörökből szóbeli (esetleg skypos) vagy írásbeli vizsga (esszé) formájában. Emellett a kurzus során követelmény kiselőadás tartása, ez beugró a vizsgához.

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe:A munkanélküliség szociálpszichológiája

A tantárgy kódja: BTSZA6030BA

A szak megnevezése (N/L):szociológia(BA)

Az oktató neve: Molnár Éva (molnar.eva@arts.unideb.hu)

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása

A félév során a hallgatók megismerkednek a tartós munkanélküliség jelenségével, az élethelyzetből adódó társadalmi integrációs és pszichés nehézségekkel. A tantárgy célja, hogy a hallgatók képessé váljanak a probléma rendszerszemléletű elemzésére, a célcsoport számára elérhető integrációs lehetőségek értékelésére.

A félév témakörei

A munkanélküliség okai, változásai

A munkanélküli személyek helyzete a társadalomban

Munkavállalói képesség és hajlandóság

A tartósan munkanélküli személy helyzetének felmérése

A munkanélküliség hatása a lelki egészségre

Munkanélküliség és társadalmi kapcsolatok

A munkanélküliség hatásainak kezelése

Önértékelés és motiváció

Stressz- és konfliktuskezelés

Egyéni célok és jövőkép kialakításának segítése

A kurzus értékelése

A félév írásbeli vizsgával zárul, amelynek feltétele a szorgalmi időszakban megírt eredményes szintfelmérők teljesítése.

Irodalom

Csoba Judit (szerk.) (2011): Munkaerő-piaci változások, leszakadó társadalmi csoportok. Szociotéka. Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke, Debrecen 9-53. oldal

https://szociologia.unideb.hu/sites/default/files/upload_documents/csoba_judit_munkaeropiaci.pdf

Farkas Ágnes (szerk.) (2011): A tartós munkanélküliség szociálpszichológiája. Szociotéka. Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke, Debrecen 9-173. oldal

<http://mek.oszk.hu/11900/11947/11947.pdf>

Váry Annamária (2011): A munkanélküliség pszichológiai hatásai. 10-46. oldal

https://elearning.foh.unideb.hu/pluginfile.php/2798/mod_resource/content/1/A%20munkan%C3%A9l%C3%Bclis%C3%A9g%20egy%C3%A9nre%20gyakorolt%20hat%C3%A1sai.pdf

Szociológiai irányzatok II.
Szoc BA III. évf/II. félév (KV kollokvium)
Fényes Hajnalka

A kurzus során sorra vesszük a Szociológia BA záróvizsga tételeket szociológiatörténetből és módszertanból előadások és kiselőadások formájában.

Számonkérés: 1-5. szociológiatörténeti tételeket kell kidolgozni egy 10-12 oldalas házidolgozat formájában, amire jegyet adok.

1. Identitás és szocializáció a szociológiatörténetben (Fényes Hajnalka)

Durkheim (anómia elmélet, öngyilkosság), Aronson???

szerep, szocializáció, szocializációs színterek (Andorka, Giddens ism.)

Identitás, az „én” és a „személyiség” társadalmi meghatározottságai, szimbolikus interakcionizmus - Herbert Mead

Morel et al. (2004, szerk.): Szociológiaelmélet. Osiris, Budapest. 3. fejezet, 67-82.

Mead, G. H.: A pszichikum, az én és a társadalom szociálbehaviorista szempontból. (részlet)
In: Felkai-Némedi-Somlai (szerk.): *Olvasókönyv a szociológia történetéhez II.* UNK, Budapest, 258-269.

2. Struktúra, rétegződés, milió és mobilitás, szegénység a szociológiatörténetben

Schulze 2 kisea:

Schulze, Gerhard: „Élménytársadalom. A jelenkor kultúrszociológiája (részlet). *Szociológiai figyelő* 2000/1-2. 135-157. http://www.prazsak.hu/schulze_elenyentarsadalom.pdf

Schulze, Gerhard: A Német Szövetségi Köztársaság kulturális átalakulása, in.: *A kultúra szociológiája*, (szerk.: Wessely Anna), Osiris-Láthatatlan Kollégium, 1998. 186-204.
(fenn van a neten)

3-4. A társadalomtudományi kutatás alapjai:

- a tudományos megismerés sajátosságai
- az okság természete, az okság kritériumai
- a kutatási folyamat főbb lépései, jellemzői
- a kutatás típusai tartalom (felderítő, leíró, magyarázó) és idődimenzió szerint (keresztmetszeti és longitudinális vizsgálatok)
- a kvalitatív és kvantitatív vizsgálatok általános jellemzői

Kötelező irodalom:

Earl Babbie: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest: Balassi Kiadó. 1-5 fejezetek (17-170. oldal) + **Héra Ligeti könyv**

5. A mintavétel logikája:

- a reprezentativitás fogalma
- a mintavételek típusai

Kötelező irodalom:

Earl Babbie: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest: Balassi Kiadó. 7. fejezet (201-246. oldal) + **Héra Ligeti könyv**

6. Az interjú technika

- az interjú vizsgálatok előnyei és hátrányai
- interjúk típusai (célzottság és strukturáltság szerint),
- a narratív interjú jellemzői
- az interjú vizsgálatoknál használt mintavételek jellemzői

- az interjúvázlat (kérdések) összeállításának szabályai
- kérdezői hibák
- az interjúk elemzésének alapvető formái

Kötelező irodalom:

Heltai Erzsébet – Tarjányi József: A szociológiai interjú készítése (interneten elérhető)
 Solt Otília (1998): Interjúzni muszáj! In: Solt Otília: Méltóságot mindenkinek. Összegyűjtött írások I. Budapest: Beszélő, 29-48. old. (interneten elérhető) + **Héra Ligeti könyv**

7. A fókuszcsoporthoz tartozó módszer:

Vicsek Lilla (2006): Fókuszcsoporthoz tartozó módszer. Budapest: Osiris Kiadó, 17-80, 127-302.

http://keszi.krolify.hu/wp-content/uploads/2017/12/Vicsek_Lilla_Fokuszcsoporthoz_tartozo_moved.pdf + **Héra Ligeti könyv**

- a fókuszcsoporthoz tartozó vizsgálatok előnyei és hátrányai
- a fókuszcsoporthoz tartozó vizsgálat folyamata, a csoportok összeállításának szabályai, mintavétel
- a fókuszcsoporthoz tartozó vázlat (kérdések) összeállításának alapvető szabályai
- a moderátor szerepei
- a fókuszcsoporthoz tartozó elemzésének alapvető formái

8. A terepkutatás és a tartalomelemzés:

- a terepkutatás típusai
- a terepkutatás felépítése, módszerei
- a terepkutatás szabályai
- a tartalomelemzés folyamata

Kötelező irodalom:

Earl Babbie (2004): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest: Balassi Kiadó, (Kvalitatív terepkutatások, Beavatkozás-mentes vizsgálatok) 315 – 380. old.

Résztevő megfigyelés. In.: Letenyei László (szerk.): Településkutatás I-II. Módszertani kézikönyv és szöveggyűjtemény. Budapest: TeTT könyvek, 71-97. old. (interneten elérhető)

+ **Héra Ligeti könyv**

9. A kérdőíves kutatás jellemzői:

- a kérdőíves vizsgálatok előnyei és hátrányai
- a kérdőíves vizsgálatok típusai, lehetőségei és korlátai (személyes kérdezés, online kérdezés, telefonos kérdezés)
- a kérdőív szerkesztésének alapvető szabályai

Kötelező irodalom:

Babbie, E. (2003): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. 5. és 9. fejezet

Fischer, Gy. (2001): Hihetünk-e a közvélemény-kutatásoknak? Budapest, Bagolyvár. 72-98

Scipione, P. A. (1994): A piackutatás gyakorlata. Budapest, Springer-Verlag. 139-168

+ **Héra Ligeti könyv**

10. Az adatelemzés alapjai:

- a változó fogalma és a mérési szintek
- a hipotézisvizsgálatok alapvető elve
- leíró statisztikák (frequency, átlag, medián, módusz) és statisztikai próbák (keresztábra, khí-négyzet próba, t-próbák, szórásanalízis)

Kötelező irodalom:

Falus Iván - Ollé János (2000): Statisztikai módszerek pedagógusok számára. Budapest: Okker Kiadó. 17-207, 327-349.

Kurzusadatok

Terem:

Időpont:

Csoport: BA III.

Oktató: **dr. Marczin István**

E-mail: marczin.istvan@ejf.hu

Kurzus leírása

A kurzus során egy művészetszociológiai problémát dolgozunk fel, alkalmazva az eddig elsajátított módszereket, a forrásfeldolgozástól a kvalitatív és kvantitatív módszerekig. A kurzus során a módszertani elmélyülés mellett a szociológiai nézőpont erősítése történik, s arra törekszünk, hogy a társadalmi kérdések iránti érzékenység tovább növekedjen.

Követelmények

- órai aktivitás
- interjúvázlat elkészítése, benyújtása és a szükséges javítások megtétele
- kérdőív elkészítése, lekérdezése
- egyéni interjú elkészítése
- csoportban elkészült tanulmány határidőre való elkészítése

Értékelés

Órai aktivitás 10% + mérőeszköz elkészítése 30% + tanulmány 60%

A csapatmunkában való aktív részvétel alapvető.

Tematika

Kutatási kérdésselvetés

Forrásfeldolgozás

Kvalitatív és kvantitatív mérőeszközök elkészítése

Kutatás, eredmények rögzítése, feldolgozása

Tanulmányírás

Irodalom:

<http://www.szociologia.eu/muveszetszociologia>

<http://www.magyar->

[muveszet.hu/upload/userfiles/2/publications/201801/pdf/MM2017_1belivek_kepnelkul_22_kucsera_tamas.pdf](http://www.magyar-muveszet.hu/upload/userfiles/2/publications/201801/pdf/MM2017_1belivek_kepnelkul_22_kucsera_tamas.pdf)

S. Nagy Katalin: Mű-művészek-befogadás. Gondolat, Budapest, 2007.

Earl Babbie: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. (több kiad., pl: Budapest, Balassi, 2000.)

S. Nagy Katalin: Művészetszociológia I-II. Tankönyvkiadó, Budapest, 1994.

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe:

Kutatósze minárium

BTSZA6090BA

A szak megnevezése (N/L): Nappali**Az oktató neve: Dr. Szarvák Tibor****A tantárgy oktatási céljainak lényegi összegrzése**

Ebben az alapidiploma előtti félévben olyan ismeretekre helyezzük a hangsúlyt, amely főként egy, a lakhatási szegénységhez kapcsolódó kutatások, ismeretek, tudások disszeminációja, megjelenítése. Az a célunk, hogy a hallgatók bepillantást kapjanak abba a folyamatba, amely a kutatás és az eredmények lényegének kiemelése, a kreatív tartalom fókuszba helyezése.

A keretet az a kutatás jelenti, amely a községek lakhatási gondjait, szegregált élethelyzeteit hivatott oldani.

De a félév zárása alapvetően olyan dalszövegek/témák összegyűjtése és elmondása, amihez szociológiai üzenet tartozik.

A félév tematikája

A félév folyamán tárgyalt főbb témakörök:

1. Oktatás és mozgókép. Vizualitás szerepe a szegregált élethelyzetek csökkentésében
Társadalmi problémák: rövid mobiltelefonos témamegjelenítés (montázs, mozgókép)
bármely szabadon választott témában
2. Lakhatási jelentések a Habitat for Humanity <https://habitat.hu/> tevékenységeiben
Összegzések, prezentációk
3. Külterülettel rendelkező községek társadalma. Hasonlóságok és eltérő élethelyzetek.
Vadtelep, tanyák, szociográfiák
4. Képességmentartó népesség, népességmentartó képesség

Értékelés

- A kurzus gyakorlati jeggyel zárul, ezért teljesítésének feltétele a rendszeres óralátogatás és a témakörhöz kapcsolódó beadandó szóbeli teljesítése, megvédése (legfeljebb három hiányzás elfogadható) és a megosztott – csoportszintű – dokumentumok szerkesztésében való részvétel
- Aktívítás
- Rendezvényeken való részvétel

A témakörhöz kapcsolódó prezentáció (hang és szöveg, szociológiai üzenetekkel).

Kötelező és ajánlott irodalom

MaHolnap - Társadalmi Felzárkózási Periodikák 1-2 szám

<https://tamogatottfejlesztések.szgyf.gov.hu/2014-20/index.php/kommunikacio-7/hirek>

Vizuális szociológia - A fényképezés mint kutatási módszer. Piotr Sztompka
Gondolat Kiadói Kör, 2009

Letenyei László (szerk.): Településkutatás szöveggyűjtemény (Kézikönyv és tanulmánygyűjtemény. Ráció Kiadó és L' Harmattan, Budapest, 2005, két kötet összesen 728 o.)

Recenzió: Nikitscher Péter: Településkutatás. Tér és Társadalom 20. évf. 2006/2. 143-156. p.

